

tam, kde k takovému zvýšení cen je zákonný důvod. Co lze uznati za takovýto zákonný důvod, se podává z povahy věci — může jím na jedné straně býti okolnost, že dosavadní cena byla příliš nízká, byla podkalkulovaná, t. j. tedy že byla nižší než souhrn pořizovacích a režijních nákladů s připočtením občanského zisku, může jím však také býti skutečnost, že se pořizovací nebo režijní náklady později zvýšily. Je tedy zřejmo, že citované nařízení je vybudováno na myšlence, že zákonný důvod připouštějící zvýšení dosavadních cen dlužno posuzovati u každého zeizovatele podle jeho vlastních, individuálních výrobních, resp. obchodních a prodejních poměrů a že za takovýto zákonný důvod nelze zejména uznati okolnost, že snad v jiných podnicích nebo na burse se tytéž předměty potřeby prodávají draže neb že za tytéž úkony potřeby se požadují ceny vyšší. Stejně ovšem nelze za takovýto zákonný důvod uznati, že ceny dotčené potřeby mají tendenci stoupající, dokud se stoupnutí to neprojevílo ve zvýšeném nákladu pořizovacím nebo v režii. Risiko možných ztrát při obchodech jiných lze pak uznati nejvýš za kalkulační položku režijní.

Nález ze dne 11. října 1938, č. 903/35-4.

1. Právo nahlédnouti do spisu ve smyslu § 23, odst. 1 spr. ř. č. 8/1928 je samostatným právem, o němž se rozhoduje ve zvláštním správním procesu výměrem ve smyslu § 72 nař. č. 8/1928.

2. Právo nahlédnouti do spisu ve smyslu § 23, odst. 1 spr. ř. č. 8/1928 náleží jen tomu, kdo byl stranou ve správním řízení, jehož se spis týká; toto právo náleží mu však i k hájení jeho právních zájmů mimo toto správní řízení.

3. Úřadem, který rozhoduje o právu strany nahlédnouti do spisu ve smyslu § 23, odst. 1 spr. ř. č. 8/1928, je nejen úřad, který určité rozhodnutí vydal, nýbrž též jiný úřad, o jehož spis jde, pokud je spis u něho.

Ustanovení odst. 1, § 23 nař. č. 8/1928 Sb. zakládá nepochybně za určitého předpokladu právní nárok pro strany na nahlédnutí do spisů (arg. slova: »úřad je povinen dovoliti stranám...«). Tento předpis, pojímaný zcela izolovaně, mohl by býti vykládán tak, že se jím poskytuje právní nárok na nahlédnutí do spisu stranám v určitém řízení správním, a to výlučně k obraně jejich právních zájmů v témž správním procesu. Kdyby tomu tak bylo, pak bylo by arci nutno míti za to, že rozhodnutí o právu nahlédnouti do spisu má povahu rozhodnutí, vyvolaného projednáváním určité věci a učiněného úřadem za řízení, takže by důsledně bylo odvolání proti němu ve smyslu § 74, odst. 3 nař. č. 8/1928 Sb. možné jen tenkrát, kdyby bylo výslovně připuštěno. Ježto pak citované nařízení č. 8/1928 Sb. výslovně odvolání takové nikde nepřipouští, znamenalo by to, že proti rozhodnutí o právu nahlédnouti do spisu bylo by si možno stěžovati ve shodě s ustanovením § 74, odst. 4 nař. č. 8/1928 Sb. jen v odvolání do rozhodnutí, jímž se vyřizuje věc v dotyčném řízení projednáváná. Pak by ovšem

také rozhodnutí o pravu nahlédnouti do spisu nemohlo býti pokládáno za správní akt, jaký má na mysli § 2 zák. o nejv. správ. soudě.

Tento výklad by však nebyl správný. Předem nutno přihlídnouti k tomu, že podle § 23, odst. 4 může býti dovoleno nahlédnouti do spisů i osobě, která není stranou. Z toho plyne, že je třeba počítati s tím, že spojení rozhodnutí o požadavku nahlédnouti do spisu s rozhodnutím o věci v řízení projednávané není podle ustanovení § 23 nař. č. 8/1928 Sb. za všech okolností možné. Ještě důrazněji pak vystupuje tato právě zjištěná okolnost tehdy, vezme-li se zřetel na závěrečná slova odstavce 1, § 23 nař. čís. 8/1928 Sb. Právní nárok na nahlédnutí do spisů je tu poskytován stranám, pokud znalosti spisu potřebují, »k hájení svých právních zájmů«. Tato díkce je zajisté velmi široká a není ji možno bez násilného výkladu omeziti tak, že by obhajoba právních zájmů mohla se týkati jen zájmů v tomto procesu správním, ve kterém je ten, kdo o nahlédnutí do spisu žádá, stranou a jehož se spis týká, takže by se obhajoba právních zájmů vpravdě ztotožňovala s podáním opravného prostředku v dotyčném správním řízení. Naopak nutno souditi, že citovaný právní předpis zamýšlel poskytnouti právo k nahlédnutí do spisu i k obhajobě jiných právních zájmů strany nežli těch, které má strana v určitém správním řízení, a to ať již právních zájmů v jiném správním procesu nebo i v procesu soudním. Že tomu tak je, tomu nasvědčuje nejbezpečněji citované již ustanovení odst. 4, § 23 nař. č. 8/1928 Sb., ve kterém se užívá stejného obratu »k hájení svých právních zájmů«, ač toto ustanovení jedná o osobách, které nejsou stranou v řízení, jehož se spis týká, a zpravidla v tomto řízení tedy své zájmy hájiti nebudou ani moci.

Jestliže však je právní nárok na nahlédnutí do spisu dán v § 23, odst. 1 nař. č. 8/1928 Sb. stranám k hájení kterýchkoli jejich právních zájmů, nikoli tedy pouze k hájení zájmů v tom řízení, ve kterém právě stranami byly a jehož se spis týká, pak vyplývá z toho závěr, že rozhodnutí o nahlédnutí do spisu nemůže býti rozhodnutím incidentním v jiném (hlavním) sporu, když může býti toto právo uplatněno bez ohledu na proces správní, jehož se spis týká.

Avšak na druhé straně je třeba určitého omezení při výkladu citovaného ustanovení v tom směru, že právo na nahlédnutí do spisu náleží pouze straně; stranou lze pak tu rozuměti jen toho, kdo se zúčastnil řízení, jehož se spis týká, jako strana, nikoli tedy na př. toho, kdo by byl stranou teprve v procesu, který bude zahájen na základě znalosti spisu, do něhož je žádáno o nahlédnutí.

Takto dospívá tudíž soud — shodně se stanoviskem vysloveným již v nálezu Boh. A 9089/31 — k názoru, že právo na nahlédnutí do spisu podle § 23 nař. č. 8/1928 Sb. je samostatným právem procesním, o němž se rozhoduje v samostatném správním procesu. Důsledek toho arci je, že požadavek nahlédnouti do spisu,

pokud je vznesen stranou, je úřad povinen vyřídit ve formě rozhodnutí ve smyslu hlavy IV. nař. č. 8/1928 Sb., tedy výměrem, který arci vzhledem k § 72, odst. 1 cit. nař. může být prohlášen i ústně, a že rozhodnutí, jímž se žádost o nahlédnutí do sporu vyřizuje, je způsobilé nabýti právní moci.

Šlo dále o otázku, zda úřadem příslušným ve smyslu § 23, odst. 1 nař. č. 8/1928 Sb. rozhodnouti o žádosti za povolení k nahlédnutí do spisu je jen úřad, který rozhodnutí, proti němuž strana chce hájiti svá práva, vydal, aneb i úřad nižší, zejména ten, který určitá stadia řízení z pověření úřadu rozhodujícího provedl, třebaže sám nějakého rozhodnutí nevydal.

Sluší tu především upozorniti, že v § 23, odst. 1 není vůbec stanoveno, který úřad jest příslušný stranám dovolovati, aby do spisu nebo do části spisu nahlédly. Avšak ustanovení § 23 je zařaděno v hlavě I., oddílu 3 nařízení č. 8/1928 Sb., kterýžto oddíl je nadepsán »styk úřadu se stranami«.

Za všech okolností je ve smyslu § 23, odst. 1 nař. č. 8/1928 Sb. povolán o žádosti o nahlédnutí do spisu rozhodovati onen úřad, o jehož spis in concreto jde, který tento spis pořídil, ovšem za předpokladu, že spis se u tohoto úřadu nalézá. Že tomu tak je, tomu nasvědčuje i úvaha, že by jinak právo strany do spisu nahlédnouti mohlo se státi téměř zcela ilusorním. Nutno totiž míti na mysli, že nařízení č. 8/1928 Sb. upravuje právo nahlížení do spisu za tím účelem, aby strany mohly znalostí spisu použiti k hájení svých právních zájmů. Nejčastějším případem obhajoby právních zájmů bude zajisté instanční opravný prostředek. Kdyby mělo býti správným stanovisko, že o nahlédnutí do spisu může rozhodnouti pouze úřad, který rozhodnutí vydal, a nikoli úřad, který vykonal určité stadium řízení a u něhož správní spisy jsou, pak musela by strana podati žádost u úřadu rozhodnutí vydavšího. Ten by však musel teprve od úřadu nižšího, u něhož spisy jsou, tyto spisy vyžádati, aby mohl o žádosti strany rozhodnouti, načež by opět pravděpodobně musel spisy zaslati k úřadu prvé stoice, u něhož by strana mohla do spisu nahlédnouti. Při tomto postupu by však odvolací lhůta § 75 nař. č. 8/1928 Sb. v nejčastějších případech již prošla, takže by straně bylo znemožněno na základě znalosti spisu své právní zájmy hájiti.

Nález ze dne 11. října 1938, č. 6195/35-7.

1. Proti úpravě cestovního účtu, podaného státním úředníkem, jak byla provedena zemským úřadem, je přípustno — nejdeli o nárok do 200 Kč (čl. 8, odst. 3 org. zák. č. 125/1927 Sb.) odvolání (nikoliv námitky) ve smyslu § 151, odst. 2 platov. zák.

2. Výnos ministerstva vnitra ze dne 16. května 1935, čís. B-5360-4/V 1935, pokud se jím stanoví i pro státní zaměstnance paušální náhrada 30 Kč za cestovní výlohy spojené s výkonem funkce zástupce dohlédacího úřadu při volbách do Národ. shro-